

Slechte Vlamingen bestaan niet

Geen godsvrede tussen de Vlaamse krachten

Een te sterke focus op de verschillen tussen Nederlandstaligen en Franstaligen, dreigt te doen vergeten dat binnen Vlaanderen de tegenstelling tussen de preciezen en de rekkelijken even scherp is. Het helpt niet die laatsten voor te stellen als 'slechte Vlamingen', waarschuwt MARC HOOGHE.

Het zijn nooit de radicalen die het verwijt krijgen dat ze door hun onverzettelijkheid hun gemeenschap naar de afgrond duwen

Het nationalisme is een wat vreemde ideologie, als we ze vergelijken met andere politieke leerstelsels. De meeste ideologieën aanvaarden dat andere politieke partijen hun eigen opvattingen huldigen. Wouter Beke verwacht niet dat Caroline Gennez opeens christendemocratische standpunten vertolkt. Wouter Van Besien zal niet eisen dat Alexander De Croo het groene gedachtegoed genegen is. Het nationalisme vormt een uitzondering op deze regel, en nationalistische partijen hebben een sterke neiging de tegenstellingen binnen de eigen gemeenschap te minimaliseren. Koninklijk verduidelijkt Bart De Wever haalde onlangs scherp uit naar de SP.A, omdat die partij het Vlaamse front zou doorbreken door te overleggen met de geestesgenoten aan de andere kant van de taalgrens. Men kan een partij echter moeilijk verwijten dat ze samenwerkt met een partij die net dezelfde ideologie hanteert.

Ook elders zien we in het discours van De Wever een sterke voorkeur voor homogeniteit. Zo stelde hij te spreken namens '80procent van de Vlamingen', ondanks het feit dat zijn partij slechts 28 procent van de stemmen haalde. Waarom stemde die andere 52procent dan niet op De Wever? En zijn die overige 20 procent dan slechte Vlamingen?

Valse homogeniteit

Die voorkeur voor eenheid is een typisch kenmerk van nationalistische partijen, maar het is een element dat vaak over het hoofd wordt gezien. Nationalisme berust steeds op twee complementaire processen. Het eerste krijgt de meeste aandacht: het in de verf zetten van de tegenstellingen met een andere groep. Maar er is ook een tweede proces, dat even noodzakelijk is, en dat is het minimaliseren van de tegenstellingen binnen de eigen gemeenschap. Dat aspect blijft onderbelicht, omdat het gemakkelijk onder de mat geveegd wordt. Niemand wil immers uitgescholden worden voor slechte Vlaming. Ook partijen die zich al lang zich bedacht hebben over de fameuze vijf resoluties van het Vlaams Parlement durven dat niet openlijk toe te geven. Naarmate de N-VA verder stijgt in de peilingen, zal die stilte nog oeverdovender worden.

Door die zwijgplicht ontstaat een valse indruk van homogeniteit. In werkelijkheid is de Vlaamse publieke opinie natuurlijk net zo verdeeld als elke andere samenleving. We denken niet allemaal hetzelfde over de bouw van bruggen en tunnels, of het bestrijden van de armoede. Bij de Frontbeweging aan het IJzerfront was er nog sprake van een 'godsvrede', waarbij alle Vlaamse krachten hun interne conflicten opzijzetten. Vanaf 1925 bleef er van die godsvrede echter niet veel meer over en bittere verwijten aan collega's-partijvoorzitters zijn niet van aard om die godsvrede nu nieuw leven in te blazen.

Bovendien zien we dat oproepen voor een nieuwe godsvrede altijd slechts in één richting werken: het zijn de gematigden die zich moeten aansluiten bij de radicalen, en nooit omgekeerd. Ook dat is een heel vertrouwd mechanisme, en het doet denken aan het conflict tussen de preciezen en de rekkelijken, dat in de 17de de gereformeerde kerk in Nederland teisterde. Het zijn nooit de radicalen die het verwijt krijgen dat ze door hun onverzettelijkheid hun eigen instelling of hun eigen gemeenschap naar de afgrond duwen. Als we denken in termen van goede of slechte Vlamingen, dan kan dat enkel leiden tot nog meer radicalisering. De nationalistische virtuozen krijgen het dan helemaal voor het zeggen.

Zwartkousen

Uiteraard bestaat er zoiets als een Vlaamse cultuurgemeenschap. Maar daarbinnen heb je aan de ene kant Vlamingen die tranen in de ogen krijgen als ze met de hand op het hart naar de Vlaamse leeuw luisteren, en aan de andere kant heb je diegenen die Vlaming zijn om Europeeër te worden. De zwartkousen in de Vlaamse beweging kijken misprijzend neer op iedereen die een redelijk compromis wil aanvaarden. Compromissen zijn echter geen vieze Belgische ziekte: het Oosterweel-dossier toont perfect aan dat er ook in de Vlaamse politiek ingewikkelde compromissen worden gesloten, net zoals in elk ander politiek systeem.

De sterke morele druk om de Vlaamse rangen te sluiten en het interne debat het zwijgen op te leggen is niet alleen contraproductief, het is ook ethisch onaanvaardbaar om politieke tegenstrevers het recht op

een eigen identiteit te ontnemen. Het is voor iedereen belangrijk de eigen identiteit te kunnen opbouwen aan de hand van het lidmaatschap van een ruimere groep. Een Vlaming die kiest voor een open en gematigd profiel is net zo goed Vlaming als een nationalistische pilaarbijter. De radicalisering van een deel van het Vlaamse partijlandschap heeft dus twee slachtoffers. Aan de ene kant zijn er de Franstalige partijen, die zich schrap zetten om zich te verdedigen tegen wat ze beschouwen als een Vlaams dictaat. Maar ten tweede zijn er ook de gematigde Vlamingen, die opeens een volksvreemd etiket opgekleefd krijgen. Dat is het lelijke kantje van nationalistisch radicalisme: we krijgen dan misschien wel een meer autonoom Vlaanderen maar het wordt op veel vlakken ook een armer Vlaanderen.

MARC HOOGHE

Wie? Docent politieke wetenschappen aan de KU Leuven.

Wat? De sterke morele druk vanuit de N-VA om de Vlaamse rangen te sluiten is ethisch onaanvaardbaar.

Waarom? Het ontzegt politieke tegenstrevers het recht op een eigen identiteit.

© Corelio

